

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI PROJESİ

TARİH
TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜ
TÜRK TARİHİNE GENEL BAKIŞ

Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY

2009
ANKARA

1.1. Türk Tarihine Genel Bakış

Anahtar Kelimeler: Türk, Türkler, Türk Tarihi, Türkiye Cumhuriyeti, Türk Cumhuriyetleri, Türk Devletleri, Türk Uygarlığı, Türk Kültürü

Türk milleti doğuda Japon denizinden, batıda Baltık denizine; Kazan-Güney Sibiryâ hattından güneyde Hindistan'a; Ortadoğu'ya ve Kuzey Afrika'nın Atlas Okyanusu kıyılarına kadar uzanan sahada, belirli zaman dilimleri içinde, çeşitli hanedan adları altında hükümlan olmuş dünyanın en eski milletidir. Kabaca Avrupa-Asya kıtalarının orta kesimini oluşturan Avrasya bozkırları çeşitli adlar altındaki Türk kavimlerinin vatan topraklarını oluşturmuştur. Bugünkü bilgiler ışığında M.Ö. 3000 yıllarına kadar indirilebilen Türk tarihi, 5000 yılı aşkın bir devamlılık arz etmesi yanında, dünya medeniyetine sağladığı katkılar bakımından da insanlık tarihi açısından büyük önem taşımaktadır. Çünkü hiçbir Avrupa ülkesi veya Avrupalı bir milletin, Türk tarihinden ayrı bir tarihi düşünülemez. Bugünkü Batı medeniyetini meydana getiren toplulukların her biri tarih boyunca Türklerle ilişkiler kurmuşlar, siyasî, sosyal ve kültürel alanlarda karşılıklı etkileşim içinde bulunmuşlardır. Avrupalı milletlerin eski ataları olan Germenler, Franklar, Gotlar, Slavlar, Vandallar vb.nin tarihî başlangıçlarından günümüzdeki torunlarının, tarihî süreç içinde çeşitli Türk unsurları ve hanedanları ile ilişkileri dünya tarihinin belki de en önemli bir kesitini oluşturur. Hatta denilebilir ki, Türk tarihi değerlendirilmeden bir dünya tarihi yazılamaz.

Diğer yandan Türkler tarih boyunca oldukça coğrafya olarak geniş bir alanda, çeşitli kültürler ve temsilcileri ile karşılaşmış ve o coğrafyada egemen olmuşlardır. Siyasî, sosyal ve kültürel alanda bu coğrafi sahada Türk etkisi yüzyıllar boyunca devam etmiş ve hâlâ Türk izleri Türkiye Cumhuriyeti ve 1990 sonrası bağımsızlığına tekrar kavuşan Türk devletleri ile yaşamakta ve yaşatılmaktadır. Türk kültürünün bütün unsurlarını bu mekân üzerinde, geniş coğrafi hareketliliğe rağmen bir arada tutan temel sosyo-kültürel kurumları da bu tarihî zaman içinde gelişme göstererek günümüze gelmiştir. Öyle ki, Türk medeniyeti ve kültürü, çeşitli hanedan adlarını taşıyan Türk devletleri ile çevre ülkelere, o ülkelerin kavimlerine âdeta taşınmıştır.

Türk tarihinin gelişimi ister istemez, Türk tarihine bakışında farklı olmasına sebep olmuştur. Bilindiği gibi tarihî kuruluşları ve gelişmeleri farklı farklı olan milletlerin, tarih sistemleri de farklılık arz eder. Bugün dünyadaki belli başlı milletlerin oluşumu, tarihî süreç içinde gözlemlenebilmektedir. Aynı şeyi Türk tarihi için söylemek mümkün değildir. Çünkü Türk milletinin oluşumu tarihle yaşıdır. Aynı şekilde birçok milletin tarihi belli bir coğrafyada geliştiği hâlde, Türk tarihi aynı zaman dilimi içinde, değişik ve çok geniş coğrafyalarda gelişme göstermiştir. Türk tarihinin bir diğer özelliği, tarihî derinlik ve coğrafi genişliğe rağmen sosyo-kültürel yapısı sonucu, millet olarak, faaliyetlerinin büyük bir bölümünü belgeleyememiş olmasıdır. Osmanlı öncesi Türk tarihinin özellikle Türkistan Türk tarihinin, Türkçe belgeleri hemen hemen yok denecek kadar azdır. Ancak bu eksiklik ilişkide bulunan milletlerin tarihî kaynaklarındaki bilgilerle giderilebilmektedir. Bu ilişkiler doğrultusunda Çin, İran, Arap, Roma, Bizans, Slavlar ile Yahudi, Hıristiyan ve İslâm kaynakları Türkler hakkında oldukça önemli bilgileri günümüze ulaştırmışlardır.

Kaynak (Source):

Baykara, Tuncer; **Türk, Türklük Ve Türkler**; [IQ Kültür-Sanat-Yayıncılık], İstanbul 2006, s. 496.

Cahun, Leon; **Asya Tarihine Giriş, Kökenlerden 1405'e Türkler ve Moğollar**; Çev. Sabit İnan Kaya, [Seç Yayım Dağıtım], İstanbul 2006, s. 323.

Çin Kaynaklarında Türkler, Eski T'ang Tarihi (Chiu T'ang-shu); Haz. İsenbike Togan-Gülnar Kara-Cahide Baysal; [AKDITYK-TTK], Ankara 2006, s. XXX + 518 + 8 Harita.

Divitçioğlu, Sencer; **Orta-Asya Türk Tarihi Üzerine Altı Çalışma**; [İmge Kitabevi], Ankara 2006, s. 78.

Tarihte Türk Devletleri, C. I; [Ankara Üniversitesi], Ankara 1987, s. X + 422.

Tarihte Türk Devletleri, C. II; [Ankara Üniversitesi], Ankara 1987, s. VI + (423-816) + 16 Harita.

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)		
5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğin her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.		
Kaynağı Hazırlayan(Grup üyesi) / Emeği Geçen	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Hale KÜNÜÇEN